

תקן חשבונאות מספר 25

הכנסות

פברואר, 2006

The Israel Accounting Standards issued by the Israel Accounting Standards Board are often based on and may include parts of the text of the International Accounting Standards published by the International Accounting Standards Board (IASB).

International Accounting Standards, Exposure Drafts, and other IASB publications are copyright of the International Accounting Standards Board, 166 Fleet Street, London EC4A 2DY, United Kingdom, Telephone: +44 (020) 7353-0565, FAX: +44 (020) 7353-0562, E-mail: publications@iasc.org.uk, Internet: <http://www.iasc.org.uk>.

All rights reserved. No part of the text of IASB's publications may be translated, reprinted or reproduced or utilized in any form either in whole or in part by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage and retrieval system, without prior permission in writing from the International Accounting Standards Board.

The International Accounting Standards have been translated to Hebrew and are published by Israel Accounting Standards Board with the permission of IASB.

The approved text of the International Accounting Standards is that published by the IASB in the English language and copies may be obtained direct from IASB.

International Accounting Standards Committee © The "Hexagon Device", "IAS", "IASB" and "International Accounting Standards" are registered Trade Marks of the International Accounting Standards Board and should not be used without the approval of the International Accounting Standards Board.

תקני חשבונאות ישראליים המתפרסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות מתבססים לעיתים או עשויים לכלול חלקים מנוסח תקני חשבונאות בינלאומיים המתפרסמים על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.

לוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים זכויות יוצרים בתקני חשבונאות בינלאומיים, הצעות לתקני חשבונאות בינלאומיים, וחומר אחר המתפרסם על ידה. כתובתה של הוועדה: United Kingdom, London, 166 Fleet Street, EC4A 2DY. טלפון: +44 (020) 7353-0565, פקס: +44 (020) 7353-0562, דואר אלקטרוני: publications@iasc.org.uk, אינטרנט: <http://www.iasc.org.uk>.

כל הזכויות שמורות. אין לתרגם, להעתיק, לשכפל, או לעשות שימוש בחלק כלשהו של פרסומי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים, אם באמצעים אלקטרוניים או מכניים או בכל אמצעי אחר, הקיים היום, או שיהיה קיים בעתיד, לרבות צילום, הקלטה או שימוש בכל שיטת אחסון ואחזור מידע, ללא הסכמה מוקדמת בכתב מהוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.

תרגום תקני חשבונאות בינלאומיים ופרסומם בשפה העברית בידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות נעשה בהסכמת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.

הנוסח המחייב של תקני חשבונאות בינלאומיים הוא זה המפורסם על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים בשפה האנגלית ואשר עותקים ממנו ניתן להשיג ישירות מהוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים.

תצורת המשושה, "IAS", "IASB", ו-"International Accounting Standards" הם סימני מסחר רשומים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ואין לעשות בהם שימוש ללא אישורה.

תקן חשבונאות מספר 25 - הכנסות

פברואר 2006

תוכן עניינים

סעיפים

	מבוא
	מטרת התקן
1-6	תחולה
7-8	הגדרות
9-12	מדידת ההכנסות
13	זיהוי העסקה
14-19	מכירת סחורות
20-28	הספקת שירותים
29-34	ריבית, תמלוגים או דיבידנדים
35-36	גילוי
37	תחילה
38	הוראות מעבר
	נספחים:

נספח א' - הנחיות ליישום

נספח ב' - הדגמה - הסכם זיכיון

נספח ג' - ההבדלים בין תקן חשבונאות מספר 25, הכנסות, לבין תקן חשבונאות
בינלאומי מספר 18, הכנסות (1993)

תקן חשבונאות מספר 25 - הכנסות

פברואר 2006

© כל הזכויות שמורות למוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. אין להעתיק, לשכפל, לתרגם, להציג, לפרסם, להפיץ, להוציא לאור או לעשות שימוש מסחרי כלשהו בפרסום זה או בחלק ממנו, בכל דרך שהיא ובכל אמצעי מכני, אלקטרוני או אחר, ללא הסכמה מפורשת בכתב ומראש מאת המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

תקני חשבונאות בינלאומיים או חלקים מהם תורגמו לעברית ונכללו במסגרת תקני חשבונאות בישראל באישור הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים. הנוסח המחייב של תקני חשבונאות בישראל הוא זה המפורסם על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בשפה העברית.

כל התייחסות לתקינה בינלאומית המובאת בגוף התקן, או בהערות השוליים לתקן, או בנספחים, אין בה כשלעצמה כדי קביעה כי אותו תקן חשבונאות בינלאומי או חלקים ממנו אומצו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ככלל חשבונאי בישראל.

תקן זה מובא בסעיפים 1-38. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה. הוראות התקן, המובאות באותיות מודגשות, מייצגות את העקרונות העיקריים של התקן. תקן זה יש לקרוא בהקשר למטרת התקן. תקני החשבונאות וההבהרות המפורסמים על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות אינם חלים על פריטים לא מהותיים.

מבוא

- א. תקן זה, המבוסס על תקן חשבונאות בינלאומי מספר 18, *הכנסות* (להלן, התקן הבינלאומי) קובע את הטיפול החשבונאי הנדרש (כללי הכרה, מדידה, הצגה וגילוי) לגבי הכנסות.
- ב. תקן זה מיושם בטיפול החשבונאי בהכנסות, הנובעות מהעסקאות והאירועים הבאים:
- (1) מכירת סחורות;
 - (2) הספקת שירותים; וכן
 - (3) שימוש שעושים אחרים בנכסי הישות, המניבים ריבית, תמלוגים ודיבידנדים.
- ג. תקן זה קובע כי ישות תמדוד את הכנסותיה לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או התמורה שהישות זכאית לקבל.

ד. תקן זה קובע כי הכנסות ממכירת סחורות מוכרות כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים :

(1) הישות העבירה לקונה את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מהבעלות על הסחורות ;

(2) הישות אינה שומרת (retains) מעורבות ניהולית נמשכת ברמה המאפיינת, דרך כלל, בעלות ואינה שומרת את השליטה האפקטיבית על הסחורות שנמכרו ;

(3) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן ;

(4) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות ; וכן

(5) העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן.

ה. תקן זה קובע כי כאשר תוצאתה של עסקה הכרוכה בהספקת שירותים ניתנת לאמידה באופן מהימן, ההכנסות הקשורות לעסקה מוכרות בהתאם לשלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן. תוצאת העסקה ניתנת לאמידה באופן מהימן כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים :

(1) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן ;

(2) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות ;

(3) שלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן ניתן למדידה באופן מהימן ; וכן

(4) העלויות שהתהוו במסגרת העסקה והעלויות הנדרשות להשלמתה ניתנות למדידה באופן מהימן.

ו. תקן זה קובע כי כאשר תוצאתה של עסקה הכרוכה בהספקת שירותים אינה ניתנת לאמידה באופן מהימן, ההכנסות מוכרות עד לגובה ההוצאות הניתנות להשבה שהוכרו.

ז. תקן זה קובע כי הכנסות הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי הישות, המניבים ריבית, תמלוגים או דיבידנדים כאשר צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות וכי סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, מוכרות כדלקמן :

(1) ריבית מוכרת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, כהגדרתה בתקן חשבונאות מספר 22, מכשירים פיננסיים : גילוי והצגה ;

(2) תמלוגים מוכרים על בסיס מצטבר בהתאם למהות ההסכם הרלוונטי ; וכן

(3) דיבידנדים מוכרים כאשר למחזיק במכשיר ההוני קמה הזכות לקבלת התשלום.

ח. תקן זה קובע דרישות גילוי שונות הכוללות :

(1) המדיניות החשבונאית שאומצה לגבי ההכרה בהכנסות, כולל השיטות שאומצו בקביעת שלב ההשלמה של עסקאות הכרוכות בהספקת שירותים ;

(2) הסכום של כל סוג משמעותי של הכנסות שהוכרו במהלך התקופה ; וכן

(3) הסכום של הכנסות שנבעו מהחלפת סחורות או שירותים שנכללו בכל אחד מהסוגים המשמעותיים של הכנסות.

ט. תקן זה יחול על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר, 2006 או לאחר מכן.

י. (1) ישות שהציגה בדוחות קודמים את הכנסותיה על בסיס ברוטו במקום שהיה עליה להציגן על בסיס נטו (ראה סעיף 8 לתקן) וכן להיפך, תיישם למפרע את הוראות התקן לגבי הטיפול בהכנסות אלה בכל התקופות המוצגות על מנת להתאימן להוראות התקן.

(2) נכסים והתחייבויות הכלולים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2005, בסכומים השונים מאלו שהיו מוכרים אילו יושמו הוראות התקן, יותאמו ביום 1 בינואר, 2006 לסכומים כפי שהיו מוכרים בהתאם להוראות התקן.

למעט האמור בסעיף (1) לעיל, מספרי ההשוואה בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות במועד תחילת התקן יוצגו, כפי שהוצגו בעבר.

תקן חשבוונאות מספר 25, הכנסות

מטרת התקן

המסגרת המושגית לעריכת דוחות כספיים והצגתם מגדירה הכנסה (income) כגידול בהטבות כלכליות במהלך תקופת הדיווח בדרך של תזרים חיובי (inflows) או גידול בנכסים, או קיטון בהתחייבויות, שתוצאתם גידול בהון העצמי, למעט גידול בהון העצמי הנובע מהשקעות בעלים. ההגדרה של הכנסה כוללת הן הכנסות (revenue) והן רווחים (gains). הכנסות הן הכנסה הנובעת ממהלך הפעולות הרגילות של הישות ומיחסים לה שמות שונים, כולל מכירות, עמלות, ריבית, דיבידנדים ותמלוגים. מטרת תקן זה היא לקבוע את הטיפול החשבונאי בהכנסות הנובעות מסוגים מסוימים של עסקאות ואירועים.

הסוגיה העיקרית בטיפול החשבונאי בהכנסות היא הקביעה מתי להכיר בהכנסות. הכנסות מוכרות כאשר זה צפוי (probable) שהטבות כלכליות עתידיות יזרמו לישות והטבות אלה ניתנות למדידה באופן מהימן. תקן זה מזהה את הנסיבות בהן קריטריונים אלה יתקיימו, ולכן מוכרות ההכנסות. כמו כן, התקן מספק הדרכה מעשית ליישום קריטריונים אלה.

תחולה

1. תקן זה ייושם בטיפול החשבונאי בהכנסות, הנובעות מהעסקאות והאירועים הבאים:
 - (א) מכירת סחורות;
 - (ב) הספקת שירותים; וכן
 - (ג) שימוש שעושים אחרים בנכסי הישות, המניב ריבית, תמלוגים ודיבידנדים.
2. תקן זה לא יחול על תאגיד בנקאי שחלות עליו הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
3. סחורות כוללות הן סחורות שיוצרו על ידי הישות לשם מכירה והן סחורות שנרכשו לשם מכירתן, כגון מוצרים שנרכשו על ידי קמעונאי או קרקע ונכסים אחרים, המוחזקים לשם מכירתם.
4. הספקת שירותים כרוכה, בדרך כלל, בביצוע מטלה על ידי הישות, שהוסכם עליה חוזית, על פני תקופת זמן מוסכמת. הספקת השירותים עשויה להתבצע במסגרת תקופה אחת או על פני יותר מתקופה אחת.

5. שימוש שעושים אחרים בנכסי הישות, מניב הכנסות בדרך של:

- (א) ריבית - חיובים בגין שימוש במזומנים או שווי מזומנים או סכומים שחבים לישות.
- (ב) תמלוגים - חיובים בגין שימוש בנכסים לזמן ארוך של הישות, לדוגמה פטנטים, סימני מסחר, זכויות יוצרים ותוכנות מחשב; וכן
- (ג) דיבידנדים - חלוקות רווחים למחזיקים במכשירים הוניים ביחס לשיעור החזקתם בסוג מסוים של מכשיר הוני.

6. תקן זה אינו דן בהכנסות הנובעות מ:

- (א) הסכמי חכירה (ראה תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17);
- (ב) דיבידנדים הנובעים מהשקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני;
- (ג) חוזי ביטוח;
- (ד) מימוש נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות או שינוי בשווי ההוגן;
- (ה) שינויים בשוויים של נכסים שוטפים אחרים;
- (ו) הכרה ראשונית ושינויים בשווי ההוגן של נכסים ביולוגיים הקשורים לפעילות חקלאית;
- (ז) הכרה ראשונית בתוצרת חקלאית;
- (ח) הפקת מחצבים; וכן
- (ט) הקמת בניינים למכירה (ראה תקן חשבונאות מספר 2, הקמת בניינים למכירה).

הגדרות

7. להלן מונחים המשמשים בתקן זה ומשמעותם:

הכנסות הן תזרים חיובי ברוטו של הטבות כלכליות במהלך התקופה, הנובע מהפעולות הרגילות של הישות כשתזרימים אלו גורמים לגידול בהון העצמי, למעט גידול בהון העצמי הנובע מהשקעות בעלים.

שווי הוגן הוא הסכום שבו ניתן להחליף נכס או לסלק התחייבות, בעסקה בתום לב בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון, הפועלים בצורה מושכלת.

8. הכנסות כוללות רק תזרים חיובי ברוטו של הטבות כלכליות, שהישות קיבלה ו/או זכאית לקבל (receivable) בעבור עצמה. סכומים שנגבו עבור צד שלישי, כגון מסי מכירה, מסים בגין סחורות ושירותים ומסי ערך מוסף, אינם הטבות כלכליות הזורמות לישות ואינם מגדילים את הונה העצמי. לפיכך, הם אינם נכללים בהכנסות. באופן דומה, ביחסי סוכנות, התזרים החיובי ברוטו של הטבות כלכליות כולל סכומים שנגבו עבור הספק העיקרי (principal) ואשר אינם מגדילים את ההון העצמי של הישות. הסכומים הנגבים עבור הספק העיקרי אינם נחשבים כהכנסות, וההכנסות הן סכום העמלה בלבד.

מדידת ההכנסות

9. הכנסות תימדדנה לפי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או התמורה שהישות זכאית לקבל.¹

10. סכום ההכנסות הנובע מעסקה נקבע, בדרך כלל, בהסכם בין הישות לבין הקונה או המשתמש בנכס. סכום זה נמדד על פי השווי ההוגן של התמורה שהתקבלה ו/או התמורה שהישות זכאית לקבל, בהתחשב בסכומי הנחות מסחריות ו/או הנחות כמות (Volume rebates) שהישות מעניקה.

11. במרבית המקרים, התמורה מתקבלת במזומנים או שווי מזומנים וסכום ההכנסות הוא סכום המזומנים או שווי המזומנים שהתקבלו ו/או שהישות זכאית לקבל. עם זאת, כאשר התזרים החיובי של מזומנים או שווי מזומנים אינו מתקבל במועד ביצוע העסקה, השווי ההוגן של התמורה עשוי להיות נמוך מהסכום הנקוב של המזומנים שהתקבלו ו/או המזומנים שהישות זכאית לקבל. לדוגמה, ישות עשויה להעניק אשראי ללא ריבית לקונה או לקבל מהקונה שטר חוב, הנושא ריבית בשיעור הנמוך משיעור ריבית השוק, כתמורה עבור מכירת הסחורות. כאשר ההסדר כולל למעשה עסקת מימון, השווי ההוגן של התמורה ייקבע על ידי היוון כל התקבולים העתידיים בשיעור הריבית הניתן לקביעה באופן הברור ביותר מבין:

(א) השיעור השורר לגבי מכשיר דומה של מנפיק בעל דירוג אשראי דומה; או

(ב) שיעור ריבית שמנכה את הסכום הנקוב של המכשיר למחיר המכירה הנוכחי במזומן של הסחורות או השירותים.

ההפרש בין השווי ההוגן והסכום הנקוב של התמורה מוכר כהכנסת ריבית ונמדד בהתאם לסעיף 30.

12. כאשר סחורות או שירותים מומרים או מוחלפים בסחורות או שירותים, שהם בעלי מהות דומה וערך דומה, ההחלפה לא תיחשב כעסקה המניבה הכנסות. זהו, לעתים קרובות, המקרה בסחורות כגון נפט או חלב, כאשר הספקים מחליפים מלאי באתרים שונים על מנת להיענות לביקוש בעיתוי מתאים באתר מסוים. כאשר סחורות נמכרות או שירותים סופקו כנגד החלפת סחורות או שירותים

¹ ראה גם סעיף 21 לנספח א', עסקאות חליפין לשירותי פרסום.

שאינם דומים, ההחלפה נחשבת כעסקה המניבה הכנסות. ההכנסות נמדדות לפי השווי ההוגן של הסחורות או השירותים שהתקבלו, בהתחשב בסכומי מזומנים או שווי מזומנים כלשהם שהועברו. כאשר לא ניתן למדוד באופן מהימן את השווי ההוגן של הסחורות או השירותים שהתקבלו, ההכנסות נמדדות לפי השווי ההוגן של הסחורות או השירותים שניתנו, בהתחשב בסכומי מזומנים או שווי מזומנים כלשהם שהועברו.

זיהוי העסקה

13. הקריטריונים להכרה בתקן זה מיושמים, בדרך כלל, לכל עסקה. עם זאת, בנסיבות מסוימות יש צורך ליישם את הקריטריונים להכרה לרכיבים הניתנים לזיהוי נפרד של עסקה אחת, על מנת לשקף את מהותה של העסקה. לדוגמה, כאשר מחיר המכירה של מוצר כולל סכום הניתן לזיהוי בגין שירותי המשך, סכום זה נדחה ומוכר כהכנסות על פני תקופת ביצוע השירותים. בנסיבות אחרות, הקריטריונים להכרה מיושמים לשתי עסקאות או יותר כאחת, כאשר העסקאות קשורות במידה כזו שלא ניתן יהיה להבין את התוצאה העסקית (commercial effect), מבלי להתייחס לעסקאות כמכלול אחד. לדוגמה, ישות עשויה למכור סחורות ובאותה עת, להתקשר בהסכם נפרד לרכישה חזרה של הסחורות במועד מאוחר יותר, ובכך לבטל למעשה את עיקר התוצאה העסקית; במקרה כאמור, שתי העסקאות מטופלות כעסקה אחת.

מכירת סחורות

14. הכנסות ממכירת סחורות תוכרנה כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים:

- (א) הישות העבירה לקונה את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מהבעלות על הסחורות;
- (ב) הישות אינה שומרת (retains) מעורבות ניהולית נמשכת ברמה המאפיינת, דרך כלל, בעלות ואינה שומרת את השליטה האפקטיבית על הסחורות שנמכרו;
- (ג) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן;
- (ד) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות; וכן
- (ה) העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן.

15. הערכת העיתוי בו הישות העבירה לקונה את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מהבעלות מחייבת בחינה של נסיבות העסקה. ברוב המקרים, העברת הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות מתרחשת בו-זמנית עם העברת הזכות הקניינית או העברת החזקה לקונה. האמור לעיל מתקיים במרבית המכירות בקמעונאות. במקרים אחרים, העברת הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות מתרחשת בעיתוי שונה מהעברת הזכות הקניינית או העברת החזקה.

16. אם הישות שומרת סיכונים משמעותיים הנגזרים מבעלות, העסקה אינה מהווה מכירה ולא מוכרות הכנסות. ישות עשויה לשמור סיכון בעלות משמעותי במספר דרכים. דוגמאות למצבים שבהם הישות עשויה לשמור את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מהבעלות הן:

(א) כאשר לישות מחויבות בגין ביצוע שאינו משביע רצון, מעבר למחויבות המכוסה על ידי הפרשות מקובלות לאחריות;

(ב) כאשר קבלת ההכנסות ממכירה מסוימת תלויה בכך שהקונה יפיק הכנסות ממכירת הסחורות;

(ג) כאשר משלוח הסחורות כפוף להתקנה וההתקנה מהווה חלק משמעותי מהחוזה, שטרם הושלם על ידי הישות (כאשר הסחורות והתקנתם טופלו כעסקה אחת); וכן

(ד) כאשר הקונה זכאי לבטל את הרכישה מסיבה המפורטת בחוזה המכירה, ולא ניתן להעריך את סבירות ההחזרה.

17. אם הישות שומרת סיכון בעלות בלתי משמעותי בלבד, העסקה היא מכירה וההכנסות מוכרות. לדוגמה, מוכר עשוי לשמור את הזכות הקניינית על הסחורות, אך ורק על מנת להבטיח את גביית החוב. במקרה כזה, אם הישות העבירה את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מהבעלות, העסקה היא מכירה וההכנסות מוכרות. דוגמה נוספת שבה ישות שומרת סיכון בעלות בלתי-משמעותי בלבד היא מכירה קמעונאית שבמסגרתה מוצע החזר כספי ללקוח במקרה של אי-שביעות רצון. במקרים אלו, ההכנסות מוכרות במועד המכירה בתנאי שהמוכר יכול לאמוד באופן מהימן את ההחזרות העתידיות ומכיר בהתחייבות בגין החזרות בהתבסס על ניסיון העבר וגורמים רלוונטיים אחרים.

18. הכנסות מוכרות רק כאשר צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות. במקרים מסוימים, ייתכן ולא יהיה צפוי שההטבות יזרמו לישות עד לקבלת התמורה או עד להסרת אי-וודאות. לדוגמה, עשויה להיות אי-וודאות שרשות ממשלתית זרה תעניק היתר להעביר את התמורה ממכירה במדינת חוץ. כאשר מוענק ההיתר, מוסרת אי-הוודאות וההכנסות מוכרות. עם זאת, כאשר נוצרת אי-וודאות באשר ליכולת הגבייה של סכום, שנכלל כבר בהכנסות, הסכום שאינו ניתן לגבייה או הסכום שהשבתו חדלה להיות צפויה יוכר כהוצאה ולא כהתאמה של סכום ההכנסות המקוריות שהוכרו.

19. הכנסות והוצאות, הקשורות לאותה עסקה או אירוע, מוכרות בו-זמנית; אופן הכרה זה מכונה הקבלה של הכנסות והוצאות. הוצאות, כולל אחריות ועלויות אחרות, שיתהוו לאחר משלוח הסחורות, ניתנות, בדרך כלל, למדידה מהימנה כאשר מתקיימים התנאים האחרים להכרה בהכנסות. עם זאת, אם לא ניתן למדוד את ההוצאות באופן מהימן, לא ניתן להכיר בהכנסות. בנסיבות אלה, תמורה כלשהי שהתקבלה ממכירת הסחורות מוכרת כהתחייבות.

הספקת שירותים

20. כאשר תוצאתה של עסקה הכרוכה בהספקת שירותים ניתנת לאמידה באופן מהימן, ההכנסות הקשורות לעסקה יוכרו בהתאם לשלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן. תוצאת העסקה ניתנת לאמידה באופן מהימן כאשר כל התנאים הבאים מתקיימים:

- (א) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן;
- (ב) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות;
- (ג) שלב ההשלמה של העסקה בתאריך המאזן ניתן למדידה באופן מהימן; וכן
- (ד) העלויות שהתהוו במסגרת העסקה והעלויות הנדרשות להשלמתה ניתנות למדידה באופן מהימן.

21. ההכרה בהכנסות בהתאם לשלב ההשלמה של העסקה מכונה לעתים "שיטת שיעור ההשלמה". על פי שיטה זו, הכנסות מוכרות בתקופות הדיווח שבהן סופקו השירותים. ההכרה בהכנסות על בסיס זה מספקת מידע שימושי על היקף השירותים והביצועים במהלך תקופה. תקן חשבונאות מספר 4, *עבודות על פי חוזה ביצוע*, מאמץ אף הוא הכרה בהכנסות על בסיס זה. דרישות אותו תקן חלות, בדרך כלל, על ההכרה בהכנסות ובהוצאות הקשורות לעסקה, הכרוכה בהספקת שירותים.

22. הכנסות מוכרות רק כאשר צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות. עם זאת, כאשר נוצרת אי-וודאות באשר ליכולת הגבייה של סכום שנכלל כבר בהכנסות, הסכום שאינו ניתן לגבייה או הסכום שהשבתו חדלה להיות צפויה, יוכר כהוצאה ולא כהתאמה של סכום ההכנסות המקוריות שהוכרו.

23. ישות יכולה, בדרך כלל, לערוך אומדנים מהימנים לאחר שהגיעה להסכמות עם הצדדים האחרים לעסקה בקשר לעניינים הבאים:

(א) הזכויות בנות-האכיפה של כל אחד מהצדדים בנוגע לשירות שיסופק ושיתקבל על ידי הצדדים;

(ב) התמורה שתוחלף; וכן

(ג) אופן ותנאי גביית התמורה.

עריכתם של אומדנים מהימנים מחייבת, בדרך כלל, את קיומה של מערכת אמינה של תקציב ובקרה. הישות בוחנת, ולפי הצורך, מעדכנת את אומדני ההכנסות עם הספקת השירותים. הצורך בעדכונים אלו אינו מעיד בהכרח על כך שלא ניתן לאמוד באופן מהימן את תוצאות העסקה.

24. קביעת שלב השלמת העסקה יכולה להתבסס על מגוון שיטות. הישות משתמשת בשיטה המודדת באופן מהימן את השירותים שבוצעו. השיטות, בהתאם למהות העסקה, עשויות לכלול:

(א) בחינה של העבודה שבוצעה;

(ב) השירותים שבוצעו עד למועד הדיווח כשיעור מכלל השירותים לביצוע; או

(ג) היחס שבין העלויות שהתהוו עד למועד הדיווח לבין אומדן סך העלויות של העסקה. רק עלויות שמשקפות את השירותים שבוצעו עד למועד הדיווח יכללו בעלויות שהתהוו עד לאותו מועד. רק עלויות שמשקפות שירותים שבוצעו או האמורים להתבצע יכללו באומדן סך העלויות של העסקה.

לעיתים קרובות, תשלומים על בסיס התקדמות ביצוע העסקה ומקדמות שהתקבלו מלקוחות, אינם משקפים את השירותים שבוצעו.

25. מסיבות מעשיות, כאשר השירותים מתבצעים על ידי מספר פעולות, שאינו ניתן לקביעה, על פני תקופה מוגדרת, ההכנסות מוכרות בשיטת הקו-הישר על פני התקופה המוגדרת, אלא אם קיימות ראיות לכך ששיטה אחרת משקפת בצורה טובה יותר את שלב ההשלמה. כאשר פעולה מסוימת משמעותית הרבה יותר מכל הפעולות האחרות, ההכרה בהכנסות נדחית עד לביצוע הפעולה המשמעותית.

26. **כאשר תוצאתה של עסקה, הכרוכה בהספקת שירותים אינה ניתנת לאמידה באופן מהימן, יוכרו ההכנסות עד לגובה ההוצאות הניתנות להשבה שהוכרו.**

27. במהלך השלבים המוקדמים של עסקה, לעתים קרובות לא ניתן לאמוד באופן מהימן את תוצאתה. אף על פי כן, יתכן שיהיה זה בגדר צפוי שהישות תשיב את עלויות העסקה שהתהוו. לכן, ההכנסות מוכרות רק עד לגובה העלויות שהתהוו, ואשר צפוי שיושבו. מאחר ותוצאת העסקה אינה ניתנת לאמידה באופן מהימן, לא מוכר רווח.

28. כאשר תוצאת עסקה אינה ניתנת לאמידה באופן מהימן ואין זה צפוי שהעלויות שהתהוו יושבו, ההכנסות אינן מוכרות והעלויות שהתהוו מוכרות כהוצאות. כאשר אי-הוודאויות שמנעו אומדן מהימן של תוצאת העסקה אינן קיימות עוד, ההכנסות מוכרות בהתאם לסעיף 20 ולא בהתאם לסעיף 26.

ריבית, תמלוגים או דיבידנדים

29. הכנסות ריבית, תמלוגים או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי הישות, יוכרו בהתאם להוראות סעיף 30 כאשר:

(א) צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות; וכן

(ב) סכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן.

30. הכנסות יוכרו כדלקמן:

(א) ריבית תוכר תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, כהגדרתה בתקן חשבונאות מספר 22, מכשירים פיננסיים: גילוי והצהר;

(ב) תמלוגים יוכרו על בסיס מצטבר בהתאם למהות ההסכם הרלוונטי; וכן

(ג) דיבידנדים יוכרו כאשר למחזיק במכשיר ההוני קמה הזכות לקבלת התשלום.²

31. בוטל.

32. במקרה שנצברה ריבית שטרם שולמה קודם לרכישתה של השקעה נושאת ריבית, תקבול הריבית שלאחר מכן מוקצה בין התקופה שקדמה לרכישה לבין התקופה שלאחריה; רק החלק המתייחס לתקופה שלאחר הרכישה מוכר כהכנסות. כאשר מוכרים דיבידנדים בגין ניירות ערך הוניים מרווחים שנבעו קודם לרכישה, מנוכים דיבידנדים אלה מעלות ניירות הערך. אם קיים קושי בהקצאה כאמור, וניתן לבצע הקצאה על בסיס שרירותי בלבד, הדיבידנדים מוכרים כהכנסות, אלא אם הדיבידנדים מייצגים בברור השבה של חלק מעלות ניירות הערך ההוניים.

33. תמלוגים נצברים בהתאם לתנאי ההסכם הרלוונטי ובדרך כלל מוכרים כהכנסות לפי אותו בסיס, אלא אם, לאור מהותו של ההסכם, יהיה זה נאות יותר להכיר בהכנסות על בסיס שיטתי והגיוני אחר.

34. הכנסות מוכרות רק כאשר צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לישות. עם זאת, כאשר נוצרת אי-וודאות באשר ליכולת הגבייה של סכום, שנכלל כבר בהכנסות, הסכום שאינו ניתן לגבייה או הסכום שהשבתו חדלה להיות צפויה מוכר כהוצאה ולא כהתאמה של סכום ההכנסות המקוריות שהוכרו.

² בדרך כלל, יום ה-X

גילוי

35. ישות תיתן גילוי אודות:

(א) המדיניות החשבונאית שאומצה לגבי ההכרה בהכנסות, כולל השיטות שאומצו בקביעת שלב ההשלמה של עסקאות הכרוכות בהספקת שירותים;

(ב) הסכום של כל סוג משמעותי של הכנסות שהוכרו במהלך התקופה, כולל הכנסות שנבעו מ:

(1) מכירת סחורות;

(2) הספקת שירותים;

(3) ריבית;

(4) תמלוגים; וכן

(5) דיבידנדים.

(ג) הסכום של הכנסות, שנבעו מהחלפת סחורות או שירותים שנכללו בכל אחד מהסוגים המשמעותיים של הכנסות.

36. ישות נותנת גילוי לכל ההתחייבויות התלויות ולכל הנכסים התלויים. התחייבויות תלויות ונכסים תלויים עשויים לנבוע מפריטים כגון עלויות אחריות, תביעות, קנסות או הפסדים אפשריים.

תחילה

37. תקן זה חל על דוחות כספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2006 או לאחר מכן.

הוראות מעבר

38. א. ישות שלא הציגה בעבר את הכנסותיה בהתאם לסעיף 8, תיישם למפרע את הוראות תקן זה לגבי הכנסותיה לכל התקופות המדווחות כמספרי השוואה בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות במועד תחילת התקן.

ב. נכסים והתחייבויות הכלולים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2005, בסכומים השונים מאלו שהיו מוכרים אילו יושמו הוראות התקן, יותאמו ביום 1 בינואר, 2006 לסכומים כפי שהיו מוכרים בהתאם להוראות תקן זה. ההשפעה של התאמת סכומי הנכסים וההתחייבויות כאמור ליום 1 בינואר, 2006 לאחר השפעת המס תוכר כהשפעה מצטברת של שינוי שיטה חשבונאית.

למעט האמור בסעיף א לעיל, מספרי השוואה בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות במועד תחילת התקן יוצגו, כפי שהוצגו בעבר.

נספח א'

הנחיות יישום

נספח זה מצורף לתקן חשבונאות מספר 25, אך אינו מהווה חלק ממנו. הדוגמאות מתמקדות בהיבטים מסוימים של עסקה ואינן דנות באופן מקיף בכל הגורמים הרלוונטיים, אשר עשויים להשפיע על ההכרה בהכנסות. ההנחה בדוגמאות היא שסכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות יזרמו לישות והעלויות שהתהוו או שיתהוו ניתנות למדידה באופן מהימן.

מכירת סחורות

חוקים שונים עשויים להביא לכך שהקריטריונים להכרה בהכנסות שנקבעו בתקן זה יתקיימו במועדים שונים. באופן ספציפי, החוק עשוי לקבוע את נקודת הזמן שבה הישות מעבירה את הסיכונים והתשואות המשמעותיים הנגזרים מבעלות. לכן, יש לקרוא את הדוגמאות המובאות בחלק זה של הנספח בהקשר של החוקים הנוגעים למכירת סחורות.

1. מכירות מסוג 'חייב והחזק' (Bill and Hold), כאשר המסירה נדחית לבקשה הקונה, אך הבעלות מועברת לקונה והוא מסכים לחיוב.

ההכנסות מוכרות כאשר הבעלות מועברת לקונה, בתנאי ש:

- (א) צפוי שהמסירה תתבצע;
 - (ב) הפריט נמצא בהישג יד, ניתן לזיהוי ומוכן למסירה לקונה במועד ההכרה במכירה;
 - (ג) הקונה מאשר במפורש, רצוי בכתב, את הוראות המסירה הנדחית;
 - (ד) הוראות המסירה כאמור בסעיף קטן ג' לעיל נוקבות במועד קבוע למסירת הסחורות והמועד הוא סביר ועקבי עם המטרה העסקית של הקונה; וכן
 - (ה) חלים תנאי תשלום רגילים.
- קיומה של כוונה לרכוש או לייצר את הסחורות עד למועד המסירה לא מהווה תנאי מספיק להכרה בהכנסות.

2. משלוח סחורות בכפוף לתנאים

(א) הסכמים הכפופים לאישור קבלה מהלקוח (acceptance)

1. אישור קבלה מהלקוח נכלל בהסכם, בין היתר, על מנת לאפשר ללקוח (1) לבדוק את המוצר, (2) לדרוש מהמוכר לבצע שירותים נוספים לאחר הספקת המוצר או ביצוע

השירות הראשוני (לדוגמה, התקנת המוצר או הפעלתו), או (3) לזהות פעולות נוספות שיש לבצען לפני מתן אישור הקבלה על המוצר או השירות.

2. בדרך כלל, קיומה של דרישה להשגת אישור קבלה מהלקוח תחשב כדרישה מהותית בהסכם ולכן תגרום לדחייה בהכרה בהכנסות בגין המוצר או השירות עד להשגת אישור הקבלה. עם זאת, ניתן להכיר בהכנסות לפני השגת אישור קבלה פורמלי מהלקוח, במקרים בהם המוכר מוכיח באופן אובייקטיבי כי התנאים שנקבעו לצורך השגת אישור הקבלה מהלקוח מתקיימים בפועל. בהסדרים אלו על המוכר, להתחשב ביכולתו לאכוף את התשלום מצד הלקוח גם בהיעדר אישור פורמלי מצד הלקוח. העמידה בתנאי ההסדר לפני השגת אישור הקבלה מהלקוח היא עניין משפטי ותלויה בעובדות ובנסיבות הספציפיות של כל הסדר.

3. ישנם שני סוגים עיקריים של הסדרים הכוללים דרישה לאישור קבלה מהלקוח:

א. **מתן מוצר לצורך הערכתו** - במסגרת הסדרים אלו, המוכר מספק את המוצר ללקוח והלקוח מסכים לקבל את המוצר, לאחר הערכתו. הלקוח אינו מתחייב לרכוש את המוצר לפני שהוא מסכים להעמיד את אישור הקבלה. במקרים מסוימים, אישור הקבלה מושג עם חלוף זמן שנקבע מראש, בתנאי שהלקוח אינו מתנגד לקבלת המוצר. במקרים אחרים, הלקוח מתנה את הקבלה בהעמדת אישור קבלה בפועל. הסדרים אלו הם במהותם הסדרי מישגור, ולכן ההכנסות בגין הסדרים אלו מוכרות במוקדם מבין השגת אישור הקבלה מהלקוח בפועל או לאחר חלוף הזמן שהלקוח יכול להתנגד לקבלת המוצר, כפי שנקבע בחוזה.

ב. **הסדרים בהם נקבעו תנאים אובייקטיביים על ידי הלקוח** - בהסדרים אלו, אישור קבלה פורמלי מהלקוח יהווה את הראיה הטובה ביותר לכך שהתנאים התקיימו. אולם, במקרים בהם המוכר מצליח להוכיח באופן מהימן כי המוצרים או השירותים עומדים בתנאי הקבלה שנקבעו על ידי הלקוח, ההכנסות מוכרות, בתנאי ששאר התנאים להכרה בהכנסות מתקיימים. לדוגמה, אם המוכר מצליח להוכיח באופן מהימן כי המוצרים עומדים בתנאי הקבלה שנקבעו על ידי הלקוח, ההכנסות מוכרות עם העברת הסיכונים והתשואות המשמעותיים בגין המוצר ללקוח. עם זאת, אם המוכר מצליח להוכיח באופן מהימן כי הסחורות עומדות בתנאי הקבלה שנקבעו על ידי הלקוח, אך יתכן באופן סביר כי הביצועים של המוצר יהיו שונים בעת ביצוע הבדיקה על ידי הלקוח כפי שנקבע בדרישה לאישור הקבלה מהלקוח, ההכנסות ידחו עד לקבלת אישור הקבלה הפורמלי מהלקוח.

(ב) התקנה ובדיקה

הכנסות מוכרות, באופן רגיל, כאשר הקונה מקבל את הסחורה, וההתקנה והבדיקה הושלמו. עם זאת, הכנסות מוכרות מיידית עם קבלת הסחורה על ידי הקונה אם:

1. תהליך ההתקנה הוא פשוט במהותו, לדוגמה, התקנתו של מקלט טלוויזיה שנבדק במפעל, הדורשת רק את הוצאתו מהאריזה וחיבורו לחשמל ולאנטנה; או
2. הבדיקה מתבצעת רק למטרת קביעה סופית של מחיר החוזה, לדוגמה, משלוח של עפרות ברזל, סוכר, פולי סויה או אחוז השומן והחלבון בחלב שיסופק למחלבה.

(ג) מכירה עם זכות החזרה³

1. כאשר נמכרים מוצרים ולרוכש יש זכות להחזיר את המוצרים ההכנסות מוכרות ביום המכירה, אם מתקיימים כל התנאים להכרה בהכנסות בהתאם לסעיף 14 לתקן וכן שני התנאים הבאים:

א. הרוכש שילם למוכר, או שהרוכש מחויב לשלם למוכר, ללא תלות בהצלחת מכירתו של המוצר על ידי הרוכש, וכן

ב. ניתן לאמוד באופן סביר את ההחזרות העתידיות (ראה סעיף 3 להלן).

2. הכנסות שנדחו בעקבות אי עמידה בתנאים המפורטים בסעיף ג(1) לעיל, מוכרות במוקדם מבין הפקיעה של זכות החזרה או במועד התקיימותם של התנאים. כאשר הכנסות מוכרות, יש לקזז מההכנסות את אומדן סכום המכירות שיוחזרו ובמקביל יש לקזז מעלות המכירות את אומדן ערך המלאי שיוחזר לפי עלותו או שווי השוק שלו, כנמוך שבהם.

3. היכולת לאמוד את ההחזרות העתידיות באופן סביר תלויה בגורמים רבים ובנסיבות הספציפיות של כל מכירה. הגורמים הבאים יכולים לפגוע ביכולת לאמוד את ההחזרות העתידיות באופן סביר:

א. רגישותו של המוצר להשפעות של גורמים חיצוניים, כגון: התיישנות טכנולוגית ושינויים בביקוש,

ב. זכות החזרה הניתנת לתקופות ארוכות באופן יחסי,

³ החלפות על ידי לקוחות סופיים של מוצר במוצר מאותו סוג, איכות ומחיר (לדוגמה: צבע אחד בצבע אחר, או מידה אחת במידה אחרת) לא יחשבו כהחזרות לצורך יישום הוראות התקן.

ג. היעדר ניסיון עם מכירות דומות של מוצרים דומים, או חוסר יכולת ליישם את ניסיון העבר ביחס למכירות חדשות, לאור שינויים בנסיבות. לדוגמה, שינויים במדיניות השיווקית של המוכר או ביחסים עם לקוחותיו,

ד. היעדר היקף גדול של מכירות הומוגניות.

(ד) מכירות במשגור במסגרתן מתחייב המקבל (הקונה) למכור את הסחורות בעבור הספק העיקרי (המוכר)

ההכנסות מוכרות על ידי הספק העיקרי כאשר המקבל מוכר את הסחורות לצד שלישי.

3. מכירות מסוג 'הנח בצד' (Lay Away Sales) במסגרתן הסחורות נמסרות רק כאשר הלקוח פורע את התשלום הסופי מתוך סדרת תשלומים לשיעורין.

הכנסות ממכירות אלו מוכרות כאשר הסחורות נמסרות. עם זאת, אם ניסיון העבר מצביע על כך שרוב עסקאות המכירה כאמור הושלמו, ניתן להכיר בהכנסות בעת קבלתו של פיקדון משמעותי⁴, בתנאי שהסחורות נמצאות בהישג יד, מזוהות ומוכנות למסירה לקונה.

4. הזמנות בגינן מתקבל תקבול (או תקבול חלקי) כמקדמה בגין סחורות, שאינן מוחזקות במלאי באותו מועד, לדוגמה סחורות שטרם יוצרו או סחורות שיישלחו ללקוח היישר מצד שלישי. ההכנסות מוכרות בעת מסירת הסחורות לקונה.

5. הסכמי מכירה ורכישה חזרה (למעט עסקאות החלפה) במסגרתם המוכר מסכים בו זמנית לרכישה חזרה של אותם סחורות במועד מאוחר יותר, או כאשר המוכר מחזיק באופציית רכש (call option) לרכישה חזרה של הסחורות, או הקונה מחזיק באופציית מכר (put option), המאפשרת לו לדרוש מהמוכר לרכוש חזרה את הסחורות.

במקרה של הסכם מכירה ורכישה חזרה של נכס שאינו נכס פיננסי, יש לנתח את תנאי ההסכם על מנת לקבוע אם, למעשה, העביר המוכר את הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות לקונה ולפיכך ההכנסות מוכרות. אם המוכר שומר את הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות, גם אם הזכות הקניינית עברה אל הקונה, העסקה מהווה הסדר מימון ולא תוכר כמכירה.

6. מכירות למתווכים, כגון מפיצים, סוחרים או אחרים למטרת מכירה

הכנסות ממכירות כאמור מוכרות, בדרך כלל, בעת העברת הסיכונים והתשואות הנגזרים מבעלות. עם זאת, כאשר הקונה פועל למעשה כסוכן, תטופל המכירה כמכירה במשגור.

⁴ לפי הבנתנו, הכוונה היא לפיקדון משמעותי שבמידה שהלקוח אינו פורע את כל התשלומים, הלקוח מוותר על הסכום ששולם והמוכר אינו נדרש להחזיר את הפיקדון ללקוח.

7. מנויים לכתבי עת ופריטים דומים

כאשר הפריטים המעורבים בעסקה הם בעלי ערך דומה בכל אחת מהתקופות שבהן נשלחים הפריטים, ההכנסות מוכרות על בסיס הקו-הישר לאורך תקופת המנוי. אם ערכם של הפריטים שונה מתקופה לתקופה, ההכנסות מוכרות על בסיס ערך המכירות של הפריט שנשלח ביחס לאומדן ערך המכירות הכולל של כל הפריטים במסגרת המנוי.

8. מכירות בתשלומים, במסגרתן הישות זכאית לקבל את התמורה בשיעורין

חלק ההכנסות המיוחס למחיר המכירה, ללא מרכיב הריבית, מוכר במועד המכירה. מחיר המכירה הוא הערך הנוכחי של התמורה, המחושב על ידי היוון התשלומים שהישות זכאית לקבל לפי שיעור הריבית המתאימה. מרכיב הריבית מוכר כהכנסות עם צבירתו, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

9. מכירות נדל"ן

ההכנסות מוכרות, בדרך כלל, בעת העברת הזכות הקניינית לקונה. עם זאת, בתחומי שיפוט מסוימים, עשויה להיות מוקנית לקונה זכות שוות ערך לבעלות, קודם להעברת הזכות הקניינית, ולפיכך בשלב זה הועברו הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות. במקרים כאמור, בתנאי שהמוכר אינו נדרש להשלים פעולות מהותיות נוספות במסגרת ההסכם, מן הראוי להכיר בהכנסות. במקרים בהם המוכר מחויב לבצע פעולות משמעותיות כלשהן לאחר העברת זכות שוות ערך לבעלות ו/או הזכות הקניינית, ההכנסות מוכרות עם ביצוע הפעולות. דוגמה לכך היא בניין או מתקן אחר שעבודות הבנייה בו טרם הושלמו.

במקרים מסוימים, ניתן למכור נדל"ן תוך שמירה על מידה מסוימת של מעורבות של המוכר, כך שלמעשה הסיכונים והתשואות הנגזרים מהבעלות לא הועברו. לדוגמה, הסכמי מכירה ורכישה חזרה הכוללים אופציות מכר ורכש, והסכמים במסגרתם ערב המוכר לכך שהנכס יאוכלס לתקופה מוגדרת או לתשואה על השקעת הקונה במהלך תקופה מוגדרת. במקרים כאמור, מהותה והיקפה של מעורבותו הנמשכת של המוכר הם שיקבעו את אופן הטיפול בעסקה. ניתן לטפל בעסקה כמכירה או כהסדר מימון, חכירה או הסדר אחר לשיתוף ברווחים. אם העסקה מטופלת כמכירה, מעורבותו הנמשכת של המוכר עשויה לדחות את ההכרה בהכנסות.

בנוסף על האמור, על המוכר לשקול את אופן התשלום ואת הראיות למחויבותו של הקונה לפרוע את התשלום. לדוגמה, כאשר הסכום המצטבר של התשלומים שהתקבלו, הכולל את המקדמה הראשונית ששולמה ו/או את התשלומים העוקבים על ידי הקונה, אינו מהווה ראיה מספקת למחויבותו של הקונה לפרוע את התשלום, ההכנסות מוכרות עד לגובה המזומנים שהתקבלו.

הספקת שירותים

10. עמלת התקנה

עמלת התקנה מוכרת כהכנסות בהתאם לשלב ההשלמה של ההתקנה, אלא אם עמלת ההתקנה שולית ביחס למכירת המוצר, ובמקרה זה עמלת ההתקנה מוכרת בעת מכירת הסחורות.

11. עמלת שירות הכלולה במחיר המוצר

כאשר מחיר המכירה של מוצר כולל סכום הניתן לזיהוי עבור שירותי המשך (לדוגמה, מכירת תוכנה הכוללת תמיכה לאחר המכירה ושדרוג המוצר), סכום זה נדחה ומוכר כהכנסות לאורך התקופה בה מבוצעים השירותים. הסכום הנדחה הוא הסכום אשר יכסה את העלויות הצפויות בגין השירותים בהתאם להסכם, בתוספת רווח סביר בגין אותם שירותים.

12. עמלת פרסום

עמלת פרסום באמצעי התקשורת מוכרת כאשר המודעה או הפרסומת הקשורה מוצגת לציבור. עמלת הפקה מוכרת בהתאם לשלב ההשלמה של הפרויקט.

13. עמלת סוכנות ביטוח

עמלת סוכנות ביטוח שהתקבלה ו/או שהישות זכאית לקבל, אשר אינה דורשת מהסוכן להעניק שירותים נוספים, מוכרת כהכנסות על ידי הסוכן במועד תחילתן בפועל או חידושן בפועל של הפוליסות הקשורות. עם זאת, אם צפוי שהסוכן יידרש לספק שירותים נוספים במהלך תקופת הפוליסה, העמלה, או חלק ממנה, נדחית ומוכרת כהכנסות על פני תקופת הפוליסה.

14. עמלת שירותים פיננסיים

ההכרה בהכנסות בגין עמלת שירותים פיננסיים תלויה בתכליתה ובבסיס הטיפול החשבונאי במכשיר פיננסי מיוחס כלשהו. תיאור עמלת שירותים פיננסיים אינו מצביע בהכרח על מהותם ותוכנם של השירותים שסופקו. לפיכך, יש להבחין בין עמלה המהווה חלק בלתי נפרד משיעור הריבית האפקטיבי של המכשיר הפיננסי, עמלה הנצמחת עם הספקת שירותים, ועמלה הנצמחת עם ביצוע פעולה משמעותית.

(א) עמלה המהווה חלק בלתי נפרד משיעור הריבית האפקטיבי של המכשיר הפיננסי

עמלה זו מטופלת, בדרך כלל, כהתאמה של שיעור הריבית האפקטיבי. עם זאת, אם המכשיר הפיננסי יימדד בשווי הוגן לאחר ההכרה הראשונית, העמלה מוכרת כהכנסות במועד ההכרה הראשונית במכשיר.

1. *עמלת הקצאה שהתקבלה על ידי הישות, אשר קשורה ליצירתו או לרכישתו של מכשיר פיננסי אשר מוחזק על ידי הישות*

עמלה זו עשויה לכלול תגמול בגין פעולות כגון הערכת מצבו הכספי של הלווה, הערכה ורישום של ערבויות, בטחונות והסדרי ביטחון אחרים, ניהול משא ומתן לגבי תנאי המכשיר, עריכה ועיבוד מסמכים וסגירת העסקה. עמלה זו מהווה חלק בלתי נפרד מיצירת מעורבות במכשיר הפיננסי שנוצר, ויחד עם העלויות הישירות הקשורות היא נדחית ומוכרת כהתאמה לשיעור הריבית האפקטיבי.

2. *עמלת מחויבות להקצאת הלוואה או לרכישת הלוואה, שהתקבלה על ידי הישות*

אם צפוי שהישות תתקשר בהסדר הלוואה מסוים, עמלת המחויבות שהתקבלה תיחשב כתגמול בגין מעורבות נמשכת ברכישת מכשיר פיננסי. עמלת המחויבות יחד עם העלויות הישירות הקשורות נדחית ומוכרת כהתאמה לשיעור הריבית האפקטיבי. אם המחויבות פוקעת מבלי שהישות העמידה את הלוואה, העמלה מוכרת כהכנסות במועד פקיעת המחויבות.

(ב) *עמלה הנצמחת עם הספקת השירותים*

1. *עמלה בגין מתן שירות להלוואה*

עמלה בגין מתן שירות להלוואה מוכרת כהכנסות עם הספקת השירותים. אם הישות מוכרת הלוואה, אך ממשיכה לתת שירות בגין הלוואה תמורת עמלה שהיא נמוכה מהעמלה הרגילה עבור שירותים אלו, חלק ממחיר המכירה של הלוואה נדחה ומוכר כהכנסות בעת הספקת השירותים.

2. *עמלת מחויבות להקצאת הלוואה או לרכישת הלוואה*

אם אין זה סביר שהישות תתקשר בהסדר הלוואה מסוים, עמלת המחויבות מוכרת כהכנסות באופן יחסי על פני תקופת המחויבות.

(ג) *עמלה הנצמחת עם ביצוע פעולה משמעותית*

העמלה מוכרת כהכנסות עם השלמת הפעולה המשמעותית, כמודגם להלן:

1. *עמלה בגין הקצאת מניות ללקוח (לדוגמה, על ידי מנהל תיקי השקעות)*

העמלה מוכרת כהכנסות עם הקצאת המניות.

2. עמלת השמה בגין הסדרת הלוואה בין לווה למשקיע

העמלה מוכרת כהכנסות עם הסדרת הלוואה.

3. עמלת סינדיקציה של הלוואה

יש להבחין בין עמלות הנצמחות עם השלמת פעולה משמעותית לבין עמלות הקשורות לביצועים עתידיים או לסיכון שנוטר. עמלת סינדיקציה המתקבלת על ידי ישות שהסדירה הלוואה מבלי לשמור חלק מחבילת הלוואה לעצמה (או אשר שומרת חלק הנושא שיעור ריבית אפקטיבי, בדומה לשיעור הריבית האפקטיבי על חלקם של המשתתפים האחרים, אשר נטלו סיכון דומה) מהווה תגמול עבור שירות הסינדיקציה. עמלה זו מוכרת כהכנסות עם השלמת הסינדיקציה. עם זאת, אם הישות שומרת חלק מחבילת הלוואה לעצמה הנושא שיעור ריבית אפקטיבי נמוך יותר משיעור הריבית על חלקם של משתתפים אחרים, אשר נטלו סיכון דומה, חלק מעמלת הסינדיקציה שהתקבלה קשורה לסיכון שנוטר. החלק הרלוונטי מהעמלה נדחה ומוכר כהתאמה לשיעור הריבית האפקטיבי, כאמור בסעיף 14(א) לנספח זה. בניגוד לכך, אם הישות שומרת חלק מחבילת הלוואה לעצמה הנושא שיעור ריבית אפקטיבי גבוה יותר משיעור הריבית על חלקם של משתתפים אחרים, אשר נטלו סיכון דומה, חלק משיעור הריבית האפקטיבי קשור לעמלת הסינדיקציה. החלק הרלוונטי של שיעור הריבית האפקטיבי מוכר כחלק מעמלת הסינדיקציה, עם השלמת הסינדיקציה.

15. דמי כניסה

הכנסות מהופעות אומנותיות, סעודות חגיגיות ואירועים מיוחדים אחרים מוכרות במועד בו מתקיים האירוע. במקרה של מכירת מנוי למספר אירועים, דמי הכניסה מוקצים לכל אחד מהאירועים באופן המשקף את היקף השירותים שיבוצעו בכל אירוע.

16. שכר לימוד

ההכנסות מוכרות על פני תקופת ההוראה.

17. דמי הצטרפות, כניסה וחברות

ההכרה בהכנסות תלויה במהות השירותים שסופקו. אם דמי ההצטרפות, הכניסה או החברות מקנים חברות בלבד, וכל יתר השירותים או המוצרים משולמים בנפרד במחירים זהים לאלו שמשלמים מי שאינם חברים, או אם קיים מנוי שנתי נפרד, דמי ההצטרפות, הכניסה או החברות מוכרים כהכנסות בתנאי שלא קיימת אי-וודאות משמעותית באשר ליכולת הגבייה. אם דמי ההצטרפות, הכניסה או החברות מקנים לחבר את הזכות לשירותים או פרסומים שיסופקו במהלך תקופת החברות, או לרכישת סחורות או שירותים במחירים הנמוכים מאלו שמשלמים מי שאינם

חברים, דמי ההצטרפות, הכניסה או החברות מוכרים באופן המשקף את העיתוי, המהות והערך של ההטבות שסופקו.

18. דמי זיכיון

דמי זיכיון עשויים לכלול מתן שירותים ראשוניים ושירותי המשך, ציוד ונכסים מוחשיים אחרים, וידע. בהתאם, דמי זיכיון מוכרים כהכנסות לפי בסיס המשקף את תכליתם. להלן השיטות הנאותות להכרה בהכנסות מדמי זיכיון:

(א) הספקה של ציוד ונכסים מוחשיים אחרים

הסכום, המתבסס על השווי ההוגן של הנכסים שנמכרו, מוכר כהכנסות כאשר הפריטים נמסרו או בעת העברת הבעלות.

(ב) הספקת שירותים ראשוניים ושירותי המשך

תשלום עבור הספקת שירותים מתמשכים, בין אם כחלק מדמי הזיכיון הראשוניים או כתשלום נפרד, מוכר כהכנסות עם הספקת השירותים. אם התשלום הנפרד אינו מכסה את עלות השירותים המתמשכים בתוספת רווח סביר, חלק מדמי הזיכיון הראשוניים, אשר נדרש על מנת לכסות את עלויות השירותים המתמשכים ובתוספת רווח סביר בגינם, נדחה ומוכר כהכנסות בעת הספקת השירותים.

הסכם הזיכיון עשוי לחייב את נותן הזיכיון לספק ציוד, מלאי או נכסים מוחשיים אחרים, במחיר הנמוך מהמחיר שמשלמים אחרים או מחיר, אשר אינו כולל רווח סביר בגין אותן מכירות. בנסיבות אלו, חלק מדמי הזיכיון הראשוניים, אשר נדרש על מנת לכסות את אומדן העלויות מעבר למחיר זה ורווח סביר בגין אותן מכירות, נדחה ומוכר כהכנסות על פני התקופה שבמהלכה סביר שימכרו הסחורות לזכיון. יתרת דמי הזיכיון הראשוניים מוכרת כהכנסות כאשר הושלם למעשה ביצוע כל השירותים הראשוניים ומחויבויות אחרות, הנדרשות מנותן הזיכיון (כגון סיוע בבחירת האתר, הדרכת עובדים, מימון ופרסום).

השירותים הראשוניים ומחויבויות אחרות במסגרת הסכם זיכיון אזורי עשויים להיות תלויים במספר הסניפים שיוקמו באותו אזור. במקרה זה, דמי הזיכיון המיוחסים לשירותים הראשוניים מוכרים כהכנסות באופן יחסי למספר הסניפים שהספקת השירותים הראשוניים בגינם הושלמה למעשה.

אם דמי הזיכיון הראשוניים נגבים על פני תקופה ממושכת וקיימת אי-וודאות משמעותית לגבי גבייתם המלאה, דמי הזיכיון מוכרים על בסיס הסכומים שמתקבלים לשיעורין.

דמי זיכיון בגין שימוש בזכויות מתמשכות המוקנות במסגרת ההסכם, או בגין שירותים אחרים המסופקים על פני תקופת ההסכם, מוכרים כהכנסות עם הספקת השירותים או השימוש בזכויות.

19. עמלת פיתוח בגין תוכנה מותאמת אישית

עמלת פיתוח בגין תוכנה מותאמת אישית מוכרת כהכנסות בהתאם לשלב השלמת הפיתוח, לרבות השלמת שירותים הניתנים במסגרת שירותי תמיכה שלאחר המסירה.

ריבית, תמלוגים או דיבידנדים

20. עמלת רשיון ותמלוגים

עמלות ותמלוגים המשולמים בגין השימוש בנכסי ישות (כגון סמלים מסחריים, פטנטים, תוכנת מחשב, זכויות יוצרים במוזיקה, הקלטות מקור וסרטי קולנוע) מוכרים, בדרך כלל, בהתאם למהות ההסכם. מבחינה מעשית, ההכרה בהכנסות עשויה להתבצע על בסיס שיטת הקו-הישר על פני תקופת ההסכם. לדוגמה, אם למקבל הרשיון הוקנתה הזכות להשתמש בטכנולוגיה מסוימת על פני תקופה מוגדרת.

הענקת זכויות עבור עמלה קבועה או ערבות בלתי-חוזרת במסגרת הסכם, שאינו ניתן לביטול, המאפשר למקבל הרשיון לנצל אותן זכויות באופן חופשי ולנותן הרשיון אין מחויבויות נוספות לביצוע, מהווה למעשה מכירה. דוגמה לכך הוא הסכם רישיון לשימוש בתוכנת מחשב, כאשר לנותן הרשיון אין כל מחויבויות לאחר המסירה. דוגמה נוספת היא הענקת זכויות להצגת סרט קולנוע בשווקים שבהם אין לנותן הרשיון שליטה על המפיץ והוא אינו מצפה לקבל הכנסות נוספות ממכירת כרטיסים. במקרים כאמור, ההכנסות מוכרות בעת המכירה.

במקרים מסוימים, קבלתם של עמלת רישיון או תמלוגים מותנית בהתרחשות אירוע עתידי. במקרים כאמור, ההכנסות מוכרות רק כאשר צפוי שעמלת הרישיון או התמלוגים יתקבלו, מצב המתקיים, בדרך כלל, עם התרחשות האירוע.

הכנסות מעסקת חליפין (Barter) למתן שירותי פרסום בתמורה לקבלת שירותי פרסום אינה יכולה להימדד באופן מהימן לפי השווי ההוגן של שירותי הפרסום שהתקבלו. אולם, מוכר יכול למדוד באופן מהימן את ההכנסות, לפי השווי ההוגן של שירותי הפרסום שסיפק בעסקת החליפין ובלבד שהשווי ההוגן של שירותי הפרסום שניתנו נגזר מעסקאות של מתן שירותי פרסום, שאינן עסקאות חליפין, אשר:

- (א) דומות לפרסום נשוא עסקת החליפין;
- (ב) מתבצעות לעיתים קרובות;
- (ג) מייצגות מספר משמעותי של עסקאות וסכומים ביחס לכלל העסקאות למתן שירותי פרסום הדומים לשירותי הפרסום שניתנו בעסקת החליפין;
- (ד) מבוצעות במזומן ו/או בצורת תשלום אחרת (כגון, בטוחות סחירות, נכסים לא כספיים ושירותים אחרים) שניתן למדוד באופן מהימן את שוויים הוגן; וכן
- (ה) הצד הנגדי לעסקת החליפין אינו מעורב בהן.

נספח ב'

הדגמה - הסכם זיכיון

נספח זה אינו מהווה חלק מהתקן ואינו כלול בתקן הבינלאומי.

ישות שלה רשת של חנויות בגדי ילדים מעניקה זיכיון לתקופה של 4 שנים. הזכיון משלם דמי זיכיון ראשוניים ודמי זיכיון מתמשכים.

הזכיון ישלם דמי זיכיון ראשוניים בסך של 800,000 ש"ח כדלקמן:

1. דמי זיכיון ראשוניים עבור הזכות להיות זכיון - 600,000 ש"ח.
2. מכירת ציוד הקשור למוטג (שעלותו 75,000 ש"ח), שנמסר מיידית - 110,000 ש"ח.
3. שירותים של סיוע בבחירת אתר והכשרת עובדים לתקופה של 5 חודשים (שעלותם 60,000 ש"ח) - 90,000 ש"ח.

הציוד ושירותים אלו נמסרים במלואם בשנה הראשונה.

בנוסף, ישלם הזכיון דמי זיכיון רבעוניים בסך 100,000 ש"ח עבור השימוש בזכויות מתמשכות.

הכרה בהכנסות ממכירת ציוד

נותן הזיכיון יכיר בעת המסירה בהכנסות בסך 110,000 ש"ח ועלויות של 75,000 ש"ח ממכירת הציוד.

הכרה בהכנסות משירותים ראשוניים

נותן הזיכיון יכיר במהלך התקופה של 5 חודשים בהכנסות בסך 90,000 ש"ח המתייחסות לשירותים, בהתאם לשלב ההשלמה של השירותים, עם התהוות העלויות.

הכרה בהכנסות מדמי זיכיון ראשוניים עבור הזכות להיות זכיון

נותן הזיכיון יכיר בהכנסות בסך 600,000 ש"ח המתייחסות לזכות להיות זכיון בקו ישר על פני תקופת החוזה (4 שנים). דמי הזיכיון הם דמי זיכיון מתמשכים, למרות שהזכיון משלם אותם כמקדמה בתחילת החוזה.

הכרה בהכנסות מדמי הזיכיון המתמשכים

התשלומים הרבעוניים במהלך תקופת החוזה בסך 100,000 ש"ח יוכרו יחד עם השימוש בזכות, משמע בקו ישר על פני תקופת שלושת החודשים שהתשלום מכסה.

נספח ג'

ההבדלים בין תקן חשבונאות מספר 25, הכנסות, לבין תקן חשבונאות בינלאומי מספר 18, הכנסות (1993)

נספח זה אינו מהווה חלק מהתקן.

1. המבוא לתקן זה מתמצת את עקרונות התקן.
2. סעיפים 2(ה) ו-18(ד) לנספח א' והערת שוליים 2 לתקן הבינלאומי הושמטו מתקן זה.
3. סעיף 2 לתקן הבינלאומי הושמט מתקן זה. סעיף 2 לתקן זה קובע כי תקן זה לא יחול על תאגיד מנקאי שחלות עליו הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
4. הסיפא של סעיף 4 לתקן הבינלאומי, אשר קובעת "חוזים מסוימים להספקת שירותים קשורים במישרין לחווי בנייה, לדוגמה, חוזי הספקת שירותים של מנהלי פרויקט וארכיטקטים. הכנסות הנובעות מחוזים אלו אינן מטופלות בתקן זה ולגביהן יש ליישם את הדרישות שנקבעו לגבי חוזי בנייה בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 11, חוזי בנייה" הושמטה מתקן זה.
5. לסעיף 6 לתקן הבינלאומי נוסף בתקן זה סעיף (ט), אשר קובע כי התקן לא יחול על הקמת בניינים למכירה (ראה תקן חשבונאות מספר 2, הקמת בניינים למכירה). כמו כן, סעיף 6 לתקן הבינלאומי מופיע בתקן זה באותיות מודגשות.
6. מסעיף 23 לתקן הבינלאומי הוחלף בתקן זה המשפט "כמו כן, בדרך כלל, הכרחי שישויות נדרשת לנהל תנהל מערכת דיווח ותקצוב כספי פנימית יעילה" במשפט "עריכתם של אומדנים מהימנים מחייבת, בדרך כלל, את קיומה של מערכת אמינה של תקציב ובקרה."
7. בסעיף 30(ג) לתקן הבינלאומי הוחלפה ההתייחסות לבעל המניות בהתייחסות למחזיק במכשיר ההוני.
8. לנספח א' לתקן זה נוסף סעיף 21, אשר מאמץ את הוראות ההבהרה הבינלאומית SIC 31 לגבי עסקאות חליפין לשירותי פרסום. לפיכך, בהערת שוליים לסעיף 9 הוחלפה ההפניה להבהרה SIC 31 בהפניה לסעיף 21 לנספח א'.

9. לתקן זה נוספו :

א. סעיפים 37-38 תחילה והוראות מעבר.

ב. סעיפים 1(ד) ו-2(א) לנספח א'.

ג. נספח ב' הדגמה - הסכם זיכיון.

ד. הערות שוליים 2, 3 ו-4.

10. סעיף 2(ג) לנספח א' לתקן הבינלאומי הוחלף בתקן זה. סעיף 2(ג) לנספח א' לתקן הבינלאומי קבע כי אם קיימת אי-וודאות לגבי אפשרות החזרה, ההכנסות מוכרות רק כאשר הקונה מאשר באופן רשמי את קבלת הסחורות או כאשר הסחורות נמסרו ותמה תקופת החזרה. סעיף 2(ג) לנספח א' לתקן זה מפרט את דרישות ההכרה בהכנסות כאשר קיימת ללקוח זכות החזרה.

11. הסיפא של סעיף 5 לנספח א' לתקן הבינלאומי הושמטה מתקן זה. הסיפא קבעה כי לגבי הסכם מכירה ורכישה חזרה של נכס פיננסי חל תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה*.

12. סעיף 14 לנספח א' לתקן זה כולל את הוראות התקן הבינלאומי לפני פרסומו של תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה*.

13. התייחסות לתקני חשבונאות בינלאומיים :

א. הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 28, *השקעות בחברות כלולות*, בסעיף 6(ב) לתקן הבינלאומי, הפניה לתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 4, *חוזי ביטוח*, בסעיף 6(ג) לתקן הבינלאומי, הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה*, בסעיף 6(ד) לתקן הבינלאומי והפניות לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 41, *חקלאות*, בסעיפים 6(ו) ו-6(ז) לתקן הבינלאומי, הושמטו מתקן זה.

ב. הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 11, *חוזי בנייה*, בסעיף 21 לתקן הבינלאומי הוחלפה בהפניה לתקן חשבונאות מספר 4, *עבודות על פי חוזה ביצוע*.

ג. הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה*, בסעיף 11 לתקן הבינלאומי הושמטה מתקן זה. הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, *מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה*, בסעיף 30(א) לתקן הבינלאומי הוחלפה בתקן זה בהפניה לתקן חשבונאות מספר 22, *מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה*.

ד. הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 37, *הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים*, בסעיף 36 לתקן הבינלאומי הושמטה מתקן זה.

הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

חברי הוועדה

רו"ח דב ספיר - יו"ר הוועדה

רו"ח חיים אסיאג
מר אלי אשרף
רו"ח יגאל גוזמן
פרופסור אריה גנס, רו"ח
רו"ח אבי זיגלמן
פרופסור אפרים צדקה

צוות מקצועי

רו"ח שרון מימון צדיק
רו"ח תמר אורן רוזנברג
גבי דיקלה כהן

יועץ מקצועי לוועדה

רו"ח רונן מנשס

משתתפים קבועים

רו"ח יהודה אלגריסי
רו"ח דוד גולדברג
רו"ח דורון דבי
רו"ח צחי חבושה
רו"ח אדיר ענבר
רו"ח מוטי פרידמן
רו"ח משה פרץ
רו"ח יזהר קנה

צוות מקצועי אד-הוק

רו"ח אורי לוי - יו"ר
רו"ח עמנואל אבנר
רו"ח חיים אסיאג
רו"ח רם גב
רו"ח יעל גירסי
רו"ח דני ויטאן
רו"ח גיל וייס
רו"ח אבי זיגלמן
רו"ח ניר זיכלינסקי
רו"ח חגית טובול
רו"ח רונן יצחק
רו"ח ארז עיני (משפטן)

המועצה של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

מר משה טרי, יו"ר רשות ני"ע - סגן יו"ר המועצה
רו"ח עופר מנירב, נשיא לשכת רו"ח - סגן יו"ר המועצה
פרופסור יאיר אורגלר, יו"ר דירקטוריון הבורסה
מר אייל בן שלוש
רו"ח אלכס הילמן, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
פרופסור צבי טלמון (רו"ח), נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
מר רון לובש
מר עמוס מר חיים, נציג איגוד החברות הציבוריות הרשומות בבורסה
ד"ר אייל סולגניק, רו"ח
עו"ד (רו"ח) מיכל עבאדי-בויאנג'ו
רו"ח פנחס קימלמן, לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים
מר איתן רוב
רו"ח יצחק רוטמן, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
רו"ח יוסי שחק, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
רו"ח ישראל שטראוס, נשיא לשכת רואי חשבון לשעבר
מר מוטי שפיגל, סגן המפקח על הבנקים